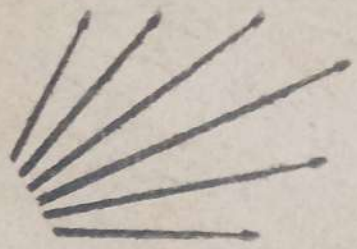

C. H. P.

TÜZÜĞÜ

(IX uncu Kurultayca onanmış, X, XI ve XIV üncü Kurultay kararlarile bazı maddeleri değiştirilmiştir.)

1959

Güzel İstanbul Matbaası

☆

Ankara — 1959

Ertuğrul 25.

50'ye not: Kemâlizm, Türkiye'de
daimî meşruiyete sahip tek ideoloji'dir.

C. H. P. TÜZÜĞÜ

ESASLAR

Madde 1 — Cumhuriyet Halk Partisi, Cumhuriyetçi, Milliyetçi, Halkçı, Devletçi, Lâik ve Devrimci siyasî bir dernektir. Kurucusu ve edebî Başkanı Mustafa Kemal Atatürk'tür. Merkezi Ankara'dadır.

Madde 2 — Cumhuriyet Halk Partisinin amacı, Cumhuriyet kanunları dairesinde çalışmalariyle, umdelerini millete benimsetmek ve programını beğendirmek, milletin emanet ettiği vazifeleri görmek suretiyle memleket ve milletin selâmet ve refahına hizmettir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ÜYELER

Madde 3 — Cumhuriyet Halk Partisine :

a) Derneklere girebilecek kanunî yaşta olan;
b) Ağır hapis veya şeref ve haysiyet kırıcı bir suç yüzünden hapis cezasiyle hüküm giymemiş bulunan veya kısıtlı olmayan;
c) Kurtuluş Savaşına aykırı amaçlar güden kuruluşlara girmemiş bulunan;
d) Partinin umdelerini ve programını benimsiyen,

kadın erkek her vatandaş üye olabilir.

Madde 4 — Partiye üye olmak isteyen vatandaştan, Partinin umdelerini ve Programını ve Tüzüğünü kabul ettiğine ve onların hükümlerine uyacağına dair yazılı bir taahhüt alınır. Vatandaş üyelik haklarını dürüst kullanacağına ve payına düşen bütün vazifeleri yerine getireceğine dair şeref sözü verir.

Durumu, Kanun ve Tüzük hükümlerine göre uygun gören ocak, üye olmak isteyen vatandaşı partiye kaydeder.

İsteğin reddi veya bir ay içinde karar alınmaması halinde, partiye üye olmak isteyenler, sırasile üst kurullara baş vurabilirler. İl İdare Kurulunun kararı kesindir.

Her ilcede kendi çevresindeki ocaklara mensup bütün üyelerin kayıtları bulunur. Bu kayıtların tutuluş usulleri bir yönetmelikle düzenlenir.

Madde 5 — Bir partilinin üyelik için, Kanun ve Tüzük hükümlerine göre, gereken vasıfları haiz olmadığı veya bunu sonradan kaybettiği anlaşılınca savunması alınır. Savunma menfi bir sonuç verir veya savunma talebine bir ay içinde cevap alınmazsa İl İdare Kurulunun teklifi ve Merkez İdare Kurulunun kararıyle o partilinin adı silinir.

Kaydı silinenler, verilen karara karşı tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde Yüksek Haysiyet Divanına itirazda bulunabilirler.

Madde 6 — Partiden ayrıldığını yazı ile bildiren partilinin kaydı silinir.

Madde 7 — Her partili devamlı olarak oturduğu ve kayıtlı bulunduğu veya kaydını yaptırdığı yerin parti teşkilâtına mensuptur.

Madde 8 — Parti üyeleri :

a) Kanuna göre ve takdir ettikleri miktarda Partiye aidat verirler.

b) Seçimlerde Parti adaylarına oy vermeğe mecburdurlar ve onların kazanmalarını temin için çalışmakla vazifelidirler.

c) Partinin umdelerini ve programını ve hizmetlerini her vesile ve fırsattan faydalanarak vatandaşlara duyurup anlatmağa çalışırlar.

d) Memleket meseleleri, mahallî âmme işleri ve bu konulardaki Parti çalışmalariyle ilgilenip bu hususlaki düşünüş ve görüşlerinden Parti Kurullarının ve Partililerin faydalanmalarını sağlarlar.

e) Üyesi olduğu Parti Kurullarının toplantılarına ve çalışmalarına katılırlar.

f) Partide veya Partinin kazandığı âmme hizmetlerinde üzerlerine aldıkları vazifeleri lâyıkiyle ifa etmekle, ayrılırken hizmetin icabettirdiği devir muamelesini noksansız yapmakla ve kat'î bir zaruret olmadıkça çekilmemekle mükelleftirler.

g) Parti üyeliğini, Parti vazifelerini Partinin kendilerine temin ettiği her türlü hizmetleri ne kendileri ve ne de başkaları için hususî menfaat vasıtası yapamazlar.

İKİNCİ BÖLÜM
PARTİ TEŞKİLÂTI

Madde 9 — Parti teşkilâtı iller ve merkez teşkilâtından terekküp eder.

A — İller teşkilâtı :

a) Ocak, bucak, ilce ve il kongreleri ile idare kurulları;

b) İl Haysiyet Divanı.

B — Merkez Teşkilâtı :

a) Kurultay;

b) Parti Meclisi;

c) Genel Başkan;

d) Genel Sekreter ve Merkez İdare Kurulu;

e) Yüksek Haysiyet Divanı.

A — İller Teşkilâtı :

Madde 10 — Parti teşkilâtının temeli ve ilk kademesi ocaktır. Bundan sonra (mülkî teşkilâta muvazi olarak) sırasile bucak, ilce ve il parti kademeleri gelir.

Lüzumu halinde ilcelerde, uygun görülen yerlerde itibarî bucak ve illerde itibarî ilce kademeleri kurulabilir. İtibarî bucak kademesi kurulabilmesi için İlce İdare Kurulunun teklifi ve İl İdare Kurulunun kararı; itibarî İlce kurulabilmesi için de İl İdare Kurulunun teklifi ve Merkez İdare Kurulunun kararı lâzımdır.

İcabında aynı kurulların teklifi ve kararı ile bu itibarî kademeler kaldırılabilir.

Ocaklar bucaklara ve bucak olmayan yerlerde ilcelere; bucaklar ilcelere; ilceler illere ve iller Merkez İdare Kuruluna bağlıdırlar.

İlce İdare Kurulu ile itibarî İlce İdare Kurulu yönetmelik hükümlerine ve buna dair gösterilen genelgelere göre işbirliği yaparlar.

Madde 11 — İlce İdare Kurulu, uygun gördüğü her köyde ocak kurabilir. Parti Ocağı bulunmıyan köylerdeki Partililer bucakla, bucak yoksa ilce ile teması bir temsilci ile sağlarlar.

Şehir ve kasaba içindeki her mahallede bir ocak kurulur. Aynı mahallede ikinci bir ocak kurulabilmesi, partili sayısının 500 ü geçmesine bağlıdır.

Yeni kurulan ocakların, kongrelerine kadar, Geçici İdare Kurulları bucağın telkifi ile ilce, bucak yoksa doğrudan doğruya İlce İdare Kurullarınca teşkil edilir.

KONGRELER

Madde 12 — Kongreler :

a) Ocaklarda, ocağa mensup Partililerden;
b) Bucaklarda, ocak başkanları ile kongrelerince ocakların her 50 ye kadar üyesi için 2, 50 den fazla her 50 üyesi için seçilecek birer delegeden;
c) İlcelerde, bucak ve Ocak başkanları ile (bucak kongrelerince veya bucak teşkilâtı olmayan yerlerde ocak kongrelerince) ocakların 100 e kadarki üyesi için seçilecek 1, ondan

fazla her 100 üye için seçilecek birer delegeden;

d) İllerde İlce ve Bucak Başkanları ile İl Kadın ve Gençlik Kolları Başkanlarından ve her 500 üye için ilce kongrelerince seçilecek birer delegeden;

terekküp eder.

Ancak her kademe tarafından kayıtlı olarak gösterilen üye sayısı o kademe çevresinde en son milletvekili seçiminde partinin aldığı oy sayısından fazla olamaz.

Lüzumu halinde oy sayısının esas olarak alınmasına Parti Meclisince karar verilebilir. Oy sayısının esas olarak alınmasında gözönünde bulundurulacak hususlar bir Yönetmelikle düzenlenir.

Bucak, İlce ve İl Delegelerinin süreleri, kendilerini seçen kongrenin gelecek yıl toplantısına kadardır.

Madde 13 — Kongrelerde memleket meseleleri, mahallî âmme işleri ile Parti çalışmaları hakkında görüşmeler yapılır ve kararlar alınır.

Her kongre adını taşıdığı kademenin üst karar mercii ve denetleme organıdır.

Kongrelerin üst kademeleri ilgilendiren istekleri ile âmme işlerine taallûk eden dilekleri yeni İdare Kurulunca ilgili mercilere ulaştırılır.

Kongreler yıllık toplantılarında adını taşıdığı kademe ile alt kademelerin çalışmalarını ve malî durumlarını inceliyerek kararlar alır.

Kongreler İdare Kurulu ve Delege seçimi yaparlar. Yeni İdare Kuruluna çalışma yılı için direktifler verirler.

Madde 14 — Ocak, bucak, ilce ve il kongreleri, yılda bir defa her ilin iklim şartlarına göre İl İdare Kurulu tarafından tesbit edilecek tarihlerde ve yılı içinde toplanır.

Kongreler, üyelerden beşte birinin isteği veya İl İdare Kurulunun veya Merkez İdare Kurulunun kararı ile olağanüstü de toplanırlar.

Kongrelerin toplantı yeri ve tarihi ve gündemi İdare Kurulunca en geç bir hafta önce üyelere bildirilir.

Olağanüstü kongrelerde vazife başında olan İdare Kurulu iskat ve yerine yenisi seçilemez.

Madde 15 — Kongreler, Ocak kongresinde üye sayısının üçte biri, diğerlerinde delege sayısının en az yarısından bir fazlasının mevcudu ile açılır. Nisab elde edilemezse ve o gün nisab hasıl olmazsa toplantı, müteakip 7 gün içinde en münasip bir güne bırakılır. Ve o gün bulunan delegelerle yetinilir.

Her kongre kendi İdare Kurulu Başkanı tarafından açılır ve kongre kendine partililer arasından bir başkan ve delegeler arasından bir ikinci başkan ve lüzumu kadar kâtip seçtikten sonra gündemindeki konuları görüşmeğe başlar.

Kongre, gündemine ilâveler yapabileceği gibi kendi kademesinin ve üst kademe İdare Kurulları ile Merkez İdare Kurulunun istediği konuları da görüşür.

Üst kongre için tesbit edilen tarihe kadar kongresini yapmayan alt kademe, üst kademe kongresine katılamaz.

Yıllık kongreler, gündemindeki konuları görüştükten, İdare Kurulu Başkanı ile İdare Kurulu üyelerinin, delegelerin, denetçinin ve haysiyet divanı üyelerinin seçimini yaptıktan sonra Başkanlık Divanınca kapanır.

İdare Kurulu Başkan ve üyeleri, kendi kademe kongrelerinde verilecek kararlarda ve yapılacak seçimlerde oy kullanamazlar ve alt kademe kongresine delege olarak katılamazlar.

İDARE KURULLARI

Madde 16 — İdare Kurulları, Ocak ve Bucaklarda 3 - 7; ilcelerde 5 - 9; illerde 7 - 11 üyeden terekküp eder.

İdare Kurullarının süresi kongrelerince yenilerinin seçilmesine kadar devam eder. Seçimden sonra eski İdare Kurulu işini hemen yeni Kurula devreder ve yeni Kurul vazifeye başlar.

İdare Kurulu Başkanlıklarında boşalma halinde, gelecek mutad Kongreye kadar, yenisi İdare Kurulunca seçilir.

Ana, baba, büyük baba, büyük anne çocukları ve torunları ile kardeşler, karı - koca ve bu derecedeki sıhrî hısımlar aynı İdare Kurulunda ve bir kimse aynı zamanda iki İdare Kurulunda üye olamaz.

İDARE KURULLARININ VAZİFELERİ

Madde 17 — İdare Kurulları :

a) Tüzük hükümlerine, kongrelerinin kararlarına ve üst kademelerin verdiği talimata uygun olarak çalışmalarını tanzim ederler ve alt kademelerin çalışmalarını sağlarlar.

b) Bölgelerdeki meslekî teşekküllerle mahallî âmme müesseselerinde seçimle vazife almış bulunan Partililerle iş birliği yaparak onların başarılarını sağlamağa çalışırlar.

c) Seçimlerde Partinin kazanmasına çalışırlar ve Partiye düşen kanunî görevleri yerine getirirler.

d) Parti aidatını toplarlar, Partiye gelir temin ederler.

Madde 18 — İdare Kurulları, seçimden sonra Başkanın başkanlığında toplanarak içlerinden gizli oyla bir sekreter ve bir sayman seçerler.

İdare Kurulları aşağıdaki esasları da göz önünde bulundurarak üyeleri arasında iş bölümü yaparlar :

a) Başkan, bulunduğu kademe çevresinde, Partinin temsilcisidir. Bu sıfatla kademesi adına Parti teşkilâtı ile, resmî makamlarla ve üçüncü şahıslarla haberleşir, temaslar yapar. Parti çalışmalariyle âmme işlerini takip ederek gereken tedbir ve teşebbüslerin alınmasına âmil olur.

b) Sekreter, Partinin yazı işlerini idare eder. Alt kademelerin çalışmalarını takip eder ve gereken hususlara ilgililerin dikkatini çeker. Kademe çevresinde propaganda işlerini düzenler, üye sayısının ve Parti taraftarlarının çoğalmasına çalışır. Başkan bulunmadığı zaman ona vekillik eder.

c) Sayman, kendi kademesinin malî işlerini yürütür, alt kademelerinkini denetler.

Madde 19 — İdare Kurullarının kararları çoğunlukla alınır. Özürsüz üst üste üç toplantıya gelmeyen üye, İdare Kurulu kararile vazifesinden affedilir. Vazifesinden affedilen üye üst kurula ve onun kararı aleyhine de Haysiyet Divanına başvurabilir. .

Üst İdare Kurulu, vazifesini yapmayan alt kademe İdare Kurulu Başkan veya üyelerinin evvelâ yazılı olarak dikkatini çeker. Buna rağmen vazifesini yapmamakta devam eden başkan veya kurulu affederek yerine geçici idare kurulu teşkil eder ve en geç üç ay içinde o kademe kongresinin toplantıya çağırılmasını sağlar.

Vazifesinden affedilen ocak ve bucak idare kurulu üyeleri İl İdare Kuruluna, İlce ve İl İdare Kurulu üyeleri de Merkez İdare Kuruluna bir ay içinde itirazda bulunabilirler. İtiraz mercilerinin kararları kesindir.

Hizmetten affedilen Başkan veya İdare Kurulu, yaptığı itirazın sonucunu beklemeksizin vazifesini devreder.

KURULTAY

Madde 20 — Kurultay :

a) Genel Başkandan,
b) Genel Sekreter ile Parti Meclisi üyelerinden,
c) İl İdare Kurulu Başkanları ile İl Kadınlar Kolu ve İl gençlik Kolu Başkanlarından,
d) İl kongrelerinin Seçim Kanunu gereğince o ile mürettep milletvekili sayısının iki misli olarak seçeceği delegelerden,
e) Partili milletvekillerinden,

terekküp eder.

Partili eski Genel Başkan, Genel Başkan vekilleri, Genel Sekreterle Meclis Grupu Başkan vekilleri, eski Başbakan ve Bakanlar Kurultayın fahrî üyesidirler.

Madde 21 — Kurultay Partinin en yüksek merciidir. Kurultay, Parti amacı ve Kanun, Tüzük hükümleri dairesinde bütün memleket meselelerini ve Parti işlerini görüşür; gereken kararları alır.

Bütün Partililer Kurultay kararlarına uyarlar.

Kurultay kararları ilgililere yazı veya ilân yolu ile duyurulur.

Madde 22 — Kurultay her yıl Nisan ile Haziran ayları arasında ve en geç Haziran ayı içinde Parti Meclisince kararlaştırılan zamanda ve yerde toplanır. Şu kadar ki, Parti Meclisi kesin zaruret halinde üçte iki çoğunlukla, Kurultayın toplantı tarihini ancak dört ay geciktirebilir.

Parti Meclisinin kararı veya Kurultay üyelerinden beşte birinin isteği üzerine Genel Başkan Kurultayı olağanüstü toplantıya çağırmağa mecburdur.

Genel Başkan da Kurultayı olağanüstü toplantıya çağırabilir.

Toplantı zamanı ve yeri ile gündemin mutad toplantılarda bir ay önce, olağanüstü toplantılarda en az on gün evvel ilgililere bildirilmesi lâzımdır.

Muvakkat fıkra :

XV. Kurultay bu madde hükümleri dairesinde 1960 yılında yapılır.

Madde 23 — Kurultay Genel Başkan tarafından açılır. Kurultay kendine toplantı süresi için bir Başkan, iki Başkanvekili ve altı kâtip seçer ve gündemindeki işleri görüşür.

Yıllık Kurultayın gündemi Parti Meclisi tarafından hazırlanır. Gündeme mevcut üyelerden en az yirmide birinin teklifi ile diğer konular da alınabilir.

Yıllık Kurultaya, iki Kurultay arasındaki sürede yapılan Parti çalışmalarına ve Partinin malî durumuna dair raporlar sunulur.

Olağanüstü toplantı gündemi, istiyenler tarafından tesbit edilir.

PARTİ MECLİSİ

Madde 24 — Parti Meclisi :

a) Genel Başkan,

b) Genel Sekreter,

c) Kurultayca seçilen 40 üyeden teşekkül eder.

Madde 25 — Parti Meclisi partinin umumî politikasını tâyin eder. Parti işlerinin yürütülmesinde karar organıdır. Genel Sekreteri ve Merkez İdare Kurulunu denetler.

İki Kurultay arası Parti işlerinin yürütülmesinde ve idare uzuvlarının denetlenmesinde Kurultay yetkilerini haizdir.

Genel Sekreter ve Merkez İdare Kurulu üyelerinin denetlenmesi mevzuunda Meclis mürettep adedinin üçte iki çoğunluğu ile karar verir. Bu denetleme sonucunda Genel Sekreterlikte boşalma vukuu halinde Parti Meclisi kendi içinden bir vekil seçer. Ve yeni Genel Sekreteri seçmek üzere Kurultayı en geç bir ay zarfında toplantıya çağırır.

İdare uzuvlarının denetlenmesine müteallik kararlarda ilgililer oya katılmaz.

Parti Meclisi, Merkez İdare Kurulunun hazırladığı bütçeyi ve yönetmelikleri tetkik ve tasdik eder.

Parti Meclisi, Kurultaya siyasî olaylar ve parti çalışmaları hakkında rapor sunar.

Parti Meclisi üyeliği, Partinin diğer fiilî vazifelerile birleşemez.

Parti Meclisine, Genel Başkan başkanlık eder. Genel Başkanın bulunmadığı toplantılarda Parti Meclisi o toplantı için üyelerden birini başkan seçer.

Madde 26 — Parti Meclisi, enaz iki ayda bir toplanır. Her toplantıda gelecek toplantının gününü tâyin eder.

Genel Başkan lüzum gördüğü zaman Meclisi toplantıya çağırabilir.

Parti Meclisinin gündemini Genel Başkan tesbit eder. Merkez İdare Kurulu ile Meclisin enaz beş üyesinin görüşülmesini istediği konular gündeme alınır.

Madde 27 — Parti Meclisi, üyeleri arasında inhilâl vukubulursa, bu üyeliklere partililer arasından yenisini seçer.

GENEL BAŞKAN

Madde 28 — Parti Genel Başkanı Kurultay tarafından gizli oyla ve tam üyesinin salt çokluğu ile seçilir.

Boşalma halinde, yenisi seçilmek üzere, Kurultay Merkez İdare Kurulu tarafından hemen toplantıya çağırılır.

Madde 29 — Partiyi Genel Başkan temsil eder. Genel Başkan, Haysiyet Divanları dışında kalan bütün parti teşkilâtının tabiî başkanıdır.

Madde 30 — Genel Başkan; iç ve dış politika konularını ve müşterek çalışmaları ilgilendiren meseleleri görüşmek üzere Parti Meclis Grubu İdare Kurulunu; Merkez İdare Kurulu veya Parti Meclisi ile bir arada toplayabilir.

Lüzum gördüğü hallerde tâyin edeceği gündemi görüşmek üzere Merkez İdare Kurulunu toplar.

Parti hizmet ve çalışmalarının gerektirdiği tedbirleri alır.

Yetkili kurullarca verilen kararların ilgililerce tatbikine nezaret eder.

İlgililere ve Parti teşkilâtına lüzum gördüğü tebliğleri yapar.

GENEL SEKRETER

Madde 31 — Genel Sekreter, Kurultay tarafından gizli oyla seçilir.

Vazifesi, yenisi seçilinceye kadar devam eder.

Genel Sekreterliğin boşalması halinde, mutad Kurultaya kadar, yenisi Parti Meclisince seçilir.

MERKEZ İDARE KURULU

Madde 32 — Merkez İdare Kurulu, Parti Meclisi tarafından kendi üyeleri arasından seçilmiş 10 üyeden teşekkül eder. Genel Sekreter bu üyelerden ikisini kendisine yardımcı seçer.

Genel Sekreter Merkez İdare Kurulunun başkanıdır.

Madde 33 — Merkez İdare Kurulu, ilk toplantısında aralarından birini saymanlığa seçer ve üyeleri arasında iş bölümü yapar.

Genel Sekreter yardımcılarından biri idare, diğeri propaganda işlerine bakar.

Madde 34 — Genel Sekreter, Merkez İdare Kuruluna ait vazifelerin yerine getirilmesini sağlar.

Genel Sekreterlik Parti teşkilâtının müracaat ve haberleşme yeridir. Partiyi mahkemelerde, devlet daire ve müesseselerinde ve üçüncü şahıslarla hukukî muamele ve münasebetlerde Genel Sekreter temsil eder. Bu temsil yetkisini Genel Sekreterin idarî yardımcısı da haizdir.

Genel Sekreter bulunmadığı zamanlarda Merkez İdare Kuruluna İdarî Yardımcı Başkanlık eder.

Sayman, Merkez teşkilâtının malî işlerini yürütür ve İller teşkilâtının malî işlerini denetler.

Madde 35 — Merkez İdare Kurulu, tüzük hükümlerine göre Partiyi teşkilâtlandırmak; teşkilâtı geliştirmek ve denetmek; Kurultay ve Parti Meclisi kararlarını yerine getirmek; Parti umdelerini ve programını yaymak ve millete benimsetmek ve bunları temin için gereken bütün tedbirleri almakla görevlidir.

Merkez İdare Kurulu, münteakip toplantı günlerini her toplantısında tesbit eder. Mazeretsiz olarak üstüste üç toplantıya iştirak etmeyenlerin üyelik hakkı sakıt olur.

Merkez İdare Kurulu; Parti çalışmaları, siyasî olaylar hakkında Parti Meclisine izahat verir, Kurultaya sunulacak Parti Meclisi raporunun tasarısını hazırlar.

Parti Meclisince tasdik edilen bütçeyi tatbik eder, gereken işler için hazırladığı yönetmelikleri Parti Meclisinin tasdikine sunar.

YARDIMCI TEŞKİLÂT

Madde 36 — Parti İdare Kurulları kendiliklerinden veya üst İdare Kurullarının isteği veya kongrelerinin kararları ile Danışma Kurulları, belli konular için devamlı veya geçici ihtisas komisyonları teşkil ederler.

İller teşkilâtında Parti Meclisince hazırlanan yönetmelik hükümlerine göre, Gençlik Kolları ve Partili kadın üyelerden mürekkep Kadın Kolları kurulabilir.

Gençlik Kolları Parti teşkilâtına muvazi yardımcı teşkilât olarak kurulur. Gençlik Kolları Yönetim Kurulları bağlı oldukları Parti kademelerinin itibarî bir alt kademesi durumundadırlar.

TEŞKİLÂTA AİT MÜŞTEREK ESASLAR

Madde 37 — Kurultay ve kongreler için seçilen delegelere Kongre Başkanlık Divanınca hazırlanmış ve tasdik edilmiş tutanaklara ve seçim tasnifine istinaden İdare Kurulları Başkanları tarafından belge verilir.

Kongrelerde Kurultay delege ve üyelerinin sıfatlarına yöneltilen itirazları incelemek üzere kur'a ile 3 - 5 kişilik bir komisyon kurulur. Kurultayda iller arasında, kongrelerde o kongreye katılan kademeler arasında kur'a çekilir ve bu kademelerin başkanları veya vazifelendirecekleri delege, itirazları inceleme komisyonuna katılır. Komisyonca hazırlanan rapor üzerine umumî heyet karar verir.

Kongre Başkanlık Divanı seçimlere geçilmeden evvel 12 nci maddenin tatbikine dair Parti Meclisince hazırlanan yönetmelikteki esaslara göre hesap edilen sayıda delege seçileceğini umumî heyete mutlaka bildirir.

Kongre Başkanlık divanı o kademe kongresinde yapılan seçimlere ait tutanakları üç nüsha olarak tanzim ve tasdik etmekle mükelleftir. O kademe İdare Kurulu Başkanı, başkanlık divanınca tanzim ve tasdik edilmiş olan seçim tutanaklarını almak ve bun-

lardan birisini muhafaza ederek diğerlerini en çok onbeş gün içinde üst kademeye göndermek mecburiyetindedir.

Madde 38 — Kurultay ve Kongre oturumları açıktır. Çoğunluk kararı ile gizli de olabilir.

Oturumlar için tutanak özeti yapılır. Kararlar ve seçim sonuçları bu özetlere yazılır. Tutanak özetleri, ilgili Kurultayın ve Kongrelerin tasvibinden sonra Başkanlık Divanınca imzalanır ve İdare Kurulları tarafından saklanır.

Madde 39 — Kurultayda malî işlerle Parti umdelerine ve Programına ve Tüzüğüne dair hususlar ve muhtelif Parti işlerinde belli bir durum alınmasını gerektiren konular ayrıca bir komisyondan geçirildikten sonra görüşülür.

Kongrelerde malî işlerle Parti Programında ve Tüzüğünde yapılması istenilen değişiklik talepleri bir komisyondan geçirilir. Ocak ve Bucak kongrelerinde bu komisyonların kurulması ve diğer konuların bütün kongrelerde komisyonlardan geçirilip geçirilmemesi kongre kararına bağlıdır.

Madde 40 — Karar, aksine hüküm bulunmıyan hallerde, toplantıda hazır bulunanların çokluğu ile alınır. Oylar eşit ise Başkanın bulunduğu taraf tercih edilir.

Madde 41 — Seçimler gizli oyla yapılır.

Seçimlerde oy sırasiyle en çok oy alanlar asîl, ondan sonra gelenler yedek sayılır. Eşitlik halinde ad çekilir.

Kurultay ve Kongreler, Başkanlık Divanlarını ve Komisyonlarını çoklukla aksine karar vermezlerse açık oyla seçerler.

Madde 42 — Boş kalan üyeliklere yedekler oy sırasiyle çağırılır. Oylar eşitse ad çekilir.

Madde 43 — Kurultayın tabiî üyeleri, Parti Meclisi üyeleri, ilgili kademe ile üst kademelerdeki vazifeliler, partili profesörler ve mahallindeki Partili gazete başyazarları ile yalnız o kademe çevresinin partili belediye başkanı ve İl Genel Meclisi üyeleri kongrelerde hazır bulunabilir ve söz söyleyebilirler.

PARTİ HAYSİYET DİVANLARI

Madde 44 — Partililer ve Parti vazifelilerine uygulanacak disiplin cezalarını kesin karara bağlamak üzere her ilde 5 üyeli Haysiyet Divanı ve merkezde 9 üyeli Yüksek Haysiyet Divanı bulunur.

İl Haysiyet Divanı İl Kongresi, Yüksek Haysiyet Divanı Kurultay tarafından gelecek yıl toplantısına kadarki süre için seçilirler.

Haysiyet Divanı üyeleri İdare Kurullarında vazife alamazlar.

Madde 45 — Haysiyet Divanına verilen bir Partili Haysiyet Divanı üyelerinden yalnız birisi için red talebinde bulunabilir. Bu takdirde yedeklerden en çok oy alan üye sırf bu mesele için Divana iltihak eder.

Haysiyet Divanının fiilî sebeplerden dolayı toplanamaması halinde Divan, yedeklerden teşekkül eder.

Madde 46 — :

a) Haysiyet Divanının yetkileri ile Partililerin bu divanlara hangi müddet ve şartlarla başvurabilecekleri.

b) İnceleme, savunmanın ve bildirimlerin ne yolda yapılacağı:

c) Anlaşmazlığın incelenmesine ve karara bağlanmasına dair hususlar.

Tüzük hükümleri gözönünde tutularak Yüksek Haysiyet Divanınca hazırlanan Yönetmelikle düzenlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

PARTİNİN BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GRUPU

Madde 47 — Büyük Millet Meclisinde Partili Milletvekilleri Partinin Meclis Grupunu teşkil ederler.

Madde 48 — Partinin Genel Başkanı Meclis Grupunun başkanıdır. Parti Genel Başkanı Milletvekili değilse, Grup bir Başkanı seçer. Grup Genel Kurulu ayrıca kendine her toplantı yılı başında iki Başkan Vekili ve dokuzu aşmamak üzere bir İdare Kurulu seçer.

Grup adına, Grup Başkan Vekilleri veya kendilerine Grupça vazife verilenler konuşurlar. İdare Kurulu üyeleri, ihtisas sahaları için kendilerine verilen sözcülüğü yaparlar. İdare Kurulu belli konular için sözcüler seçebilir.

Madde 49 — Partili Milletvekilleri :

a) Meclis çalışmalarında Partinin umdelerine ve programına ve Parti Grupu Genel Kurulunun kararlarına uymakla ve bunları desteklemekle mükelleftirler.

b) Makbul mazeretleri bulunmadıkça Meclis ve Grup toplantılarına ve Komisyonlara katılırlar.

c) Grupça karara bağlanmıyan hallerde, Meclisteki konuşmalarında ve oy vermelerinde serbestirler.

d) Parti aidatından başka Grupa, Genel Kurulca belli edilecek miktarda yıllık para yardımı yaparlar.

Madde 50 — Grup üyelerinin, aralarındaki anlaşmazlıkları ve Grupun kararlarına haysiyet ve şerefine uymayan hareketleri hakkında karar almak üzere her toplantı yılı başında, o yıl için dokuz kişilik «Grup Haysiyet Divanı» seçilir.

Grup Haysiyet Divanı, üyelerinden birini kendine Başkan seçer; tam üye sayısının çokluğu ile karar verir.

Gruptan çıkarma kararı üçte iki çoğunlukla verilir. Bu karar, aynı zamanda Partiden çıkarmayı tazammun eder. Partili Milletvekillerinin Grup dışında Parti Programı ile Tüzüğe aykırı hareketleri hakkında Grup Haysiyet Divanı ile Yüksek Haysiyet Divanı birlikte toplanarak karar alır.

Madde 51 — Grup çalışmaları, görüşme ve seçim usulü, İdare Kurulunun vazife ve yetkileri ve Grup Haysiyet Divanı ile ilgili hususlar Genel Kurulca kabul edilen «Meclis Grupu İç Yönetmeliği» ile düzenlenir.

MAHALLÎ MECLİS GRUPLARI

Madde 52 — Mahallî Meclisteki Partili üyeler, bir grup teşkil eder.

Grup üyeleri toplanarak aralarından birini Başkan, gerekiyorsa, bir ikinci başkan ile lüzumu kadar üyeden terekküp eden bir İdare Kurulu seçerler.

Üye sayısı beşten az olan meclis üyeleri aralarından birini sözcü seçip toplu çalışarak fikirlerini ve görüşlerini savunurlar.

Madde 53 — Grup üyeleri Parti umdelerine ve programına uymakla, üst kademelerle kendi kongrelerinin kararlarını gözönünde bulundurmakla ve kendi gruplarının kararlarını yerine getirmekle mükelleftirler. Bunlar dışında üyeler, çalışmalarında ve oy kullanmalarında serbesttirler.

Madde 54 — Partili üyelerin mahallî Meclislerdeki çalışma usulleri özel yönetmeliklerle düzenlenir.

SEÇİMLERDE PARTİ ADAYLIĞI

Madde 55 — Parti Milletvekili adayları, ilgili ildeki partililer arasından teşkil olunan yoklama kurulları tarafından seçilir.

Bu yoklama kurullarının nasıl teşekkül edeceği ve ne tarzda toplanıp seçim yapacağı Parti Merkezin-

ce hazırlanıp Kurultay tarafından kararlaştırılacak Yönetmelikle belirtilir.

Mahallî seçimlerde Parti adaylarının ne surette tesbit edileceği Yönetmelikle belirtilir.

Parti Meclisinin teklifi veya İl İdare Kurulunun talebi ile illerde, İl İdare Kurulu Kurultay Delegeleri ve ilce Başkanlarından müteşekkil bir heyet, lüzum görürse o ilin çıkaracağı Milletvekili sayısından tesbit edeceği bir miktarda Cumhuriyet Halk Partisine mensup olmıyanlardan aday gösterme yetkisini Parti Meclisine bırakır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TETKİKLER, YAYINLAR VE PROPAGANDA

Madde 56 — Aşağıdaki hususlar Partinin bütün İdare Kurullarının esaslı vazifeleridir :

a) Umumî ve mahallî bütün memleket işleri ve ihtiyaçları ile siyasî olaylar ve görüşler üzerinde durup bu konularla Partili Partisiz bilgi ve ihtisas ve tecrübe sahiplerinin ilgilenmesini temin ederek esaslı bilgiler toplamak ve tedbirler düşünmek;

b) Partinin umdelerini ve Programını ve görüşlerini millete beğendirmek ve benimsetmek ve bunlar aleyhine yöneltilen propagandaları karşılamak;

c) Karşı partilerin çalışmalarını takip etmek;

d) Partinin üye sayısını ve taraftarlarını çoğaltmak.

Madde 57 — Parti teşkilâtı 56 ncı maddede yazılı hususların tahakkukunu sağlamak maksadiyle münasip yerlerde ve zamanlarda siyasî toplantılar tertip eder. Gazete, dergi, kitap gibi vasıtalarla yayımlar yapar.

Madde 58 — Her İdare Kurulu, bu bölüme konu olan hususlara dair yaptığı çalışmalarla elde ettiği sonuçlara ait üst kademeye bir rapor verir.

Merkez İdare Kurulu, bu konulara dair bütün teşkilâtın çalışmalarının sonuçlarını bir raporda toplar ve bunu Parti Meclisine verir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

MALÎ İŞLER

Madde 59 — Partinin gelirleri şunlardır :

a) Parti üyelerinden alınan yıllık aidat;
b) Parti Meclisi kararıyle Parti adına tertiplenecek eşya piyangosu hasılatı;
c) Parti üyelik veya yıllık kartları ve rozet hasılatı;
d) Parti yayımı hasılatı;
e) Parti mallarının geliri;
f) Spor, konser, balo, temsil, gösteri gibi teşebbüslerden ve diğer çalışmalardan sağlanan paralar;
g) Partiye yapılacak bağışlar ve yardımlar.

Madde 60 — Parti Merkez teşkilâtının bütçesi ve her bütçenin kesin hesabı her takvim yılı için Merkez İdare Kurulunca hazırlanır. Bütçe ait olduğu yıldan

önce, kesin hesap da o yıldan sonra üç ay içinde Parti Meclisine sunulur.

İller teşkilâtının bütçeleri, İdare Kurullarınca yapılır.

Madde 61 — İller teşkilâtının geçen yıla ait hakikî gelir ve giderlerini gösteren kesin hesapları, kongrelerde kurulan hesap komisyonlarınca incelenir. Bu hususta komisyonca tanzim edilen rapor kongreye sunulur.

Kesin hesabın kongrece kabulü ile eski İdare Kurulu ibra edilmiş olur.

İdare Kurulları kongrece karara bağlanan malî esasları da gözönünde tutarak yıllık bütçesini yapar. Bütçe, üst kademe idare kurulunun tasdiki ile tekemmül eder. Masraf ve malî taahhütler bütçeye göre yapılır.

Madde 62 — Her kademe Parti Meclisince tesbit edilecek esaslara göre, gelirinden bir miktarını üst kademelere gönderir. Yıl sonunda kalan bütçe fazlaları üst kademenin muvafakati alınmadan harcanamaz.

Madde 63 — Tahsilât ve sarfiyat ve Parti paralarının muhafaza şekli Yönetmelikle belirtilir.

Madde 64 — Parti adına malî taahhütlere girişmek, bankadan para çekmek, bir mal ve hak üzerinde tasarruf etmek veya bu hususlarda temsil yetkisi vermek için Merkezde Genel Sekreterle veya Genel Sekreter Idarî Yardımcısı ile Sayman üyenin, iller teşkilâtında İdare Kurulları Başkanı, bulunmadığı zamanlarda vekili ile sayman üyenin imzaları şarttır.

Madde 65 — Malî işleri denetlemek üzere Merkez teşkilâtında en az iki, iller teşkilâtında ve bütçesi olan parti gruplarında birer denetçi bulunur. Merkez denetçisi Parti Meclisi, iller teşkilâtındaki denetçiler kongreleri, gruplarınkini de grup genel kurulları kongre devresi süresince seçerler.

Denetçiler gelir ve giderleri devamlı olarak denetler ve görüşlerini ilgili idare kurullarına bildirirler.

Merkez denetçileri her parti meclisi toplantısına, İl denetçileri de kendi kademe kongrelerine kesin hesaplarla malî işler hakkında rapor verirler.

ALTINCI BÖLÜM

DİSİPLİN CEZALARI

Madde 66 — Haysiyet Divanlarınca verilecek disiplin cezaları şunlardır :

1 — İhtar;
2 — İkinci ihtar;
3 — Geçici çıkarma;
4 — Çıkarma.

Bu cezalar, yapılan hareketin mahiyetine ve yapanın o işteki ilgisine göre sırasiyle verileceği gibi sıra gözetilmeden de verilebilir.

İhtar cezası, yazılı olarak dikkati çekmektir.

İkinci ihtar cezası almış olanlar, o yıl içinde İdare Kurullarına seçilemezler. Seçilmiş iseler vazifelerinden çekilirler.

Geçici olarak çıkarma cezası alanların bir yıl süre ile Partiden ilgileri kesilir ve bunlar bu süre içindeki Parti kongrelerine giremezler.

Devamlı olarak çıkarma cezası alanların kayıtları silinerek Partiden ilgileri tamamen kesilir. Cezaları kaldırılmadıkça Partiye kaydedilemezler.

Madde 67 — Cezalar aşağıda yazılı hareketleri yapanlara verilir :

A) Gerçeğe aykırı olarak Partice kendilerine vazife ve yetki verilmiş gibi gösterenlere,

B) Parti teşkilâtı içinde tesanüdü bozanlara ve yerlilik, yabancılık gibi ayrılık uyandıranlara,

C) Parti menfaatlerine uymayan muhalif yayınlar ve propagandalar yapanlara,

D) Partililerin şahıslariyle uğraşanlara,

E) Gizli yapılması kararlaştırılan toplantılardaki konuşmaları ifşa edenlere,

F) Parti çalışmalarında :

1 — Partinin Program ve Tüzüğüne;

2 — Kurultay kararlarına;

3 — Yönetmelik hükümlerine ve Parti Meclisi ile Genel İdare Kurulunca alınacak kararlara;

4 — Parti İdare Kurulları tarafından Program ve Tüzük hükümlerine uygun olarak verilen kararlara;

uymıyanlara.

G) Bütün seçimlerde :

1 — Partice aday gösterilen yerlerde bağımsız adaylığını koyanlara veya kendisinin başkaları tarafından aday gösterilmesine göz yumanlara;

2 — Diğer bir partinin adaylığını kabul edenlere veya bunu açıkça reddetmiyenlere;

3 — Parti adayları aleyhinde veya diğer adaylar lehinde açık veya gizli çalışanlara veya bu yolda yayımda bulunanlara;

4 — Özürü olmadığı halde seçimlere katılmıyanlara;

5 — Parti listesi dışında bağımsız veya karma liste hazırlıyanlara veya bu listeler lehinde çalışanlara;

6 — Parti listesinin bütünlüğü aleyhinde çalışanlara;

7 — Parti oy pusulaları üzerinde silinti veya değişiklik yapanlara ve böyle oy pusulalarını dağıtanlara.

Madde 68 — Disiplin cezaları illerde İl Haysiyet Divanınca ve Merkezde Yüksek Haysiyet Divanınca verilir.

Madde 69 — Hakkında ceza verilecek olan Partili, yazı veya sözle kendini savunur. Yalnız seçimlerde veya herkesin gözü önünde açıkça veya yayım yolu ile işlenen suçların cezaları, savunma alınmadan da verilebilir.

Savunmalar için süre, savunmaya çağırma tarihinden itibaren bir aydır. Bu süreyi geçirenler savunma hakkından vaz geçmiş sayılırlar.

Madde 70 — Büyük Millet Meclisi Parti Grupu kendi hükümlerine tâbidir.

Madde 71 — Haysiyet Divanlarınca verilen kararlar infaz için İl İdare Kurullarına ve hakkında ceza verilene tebliğ olunur.

Geçici veya devamlı çıkarma kararları infaz edilmekle beraber, leh ve aleyhteki kararlara karşı 15 gün içinde Yüksek Haysiyet Divanı nezdinde ilgililer itirazda bulunabilirler.

İtiraz edilen kararın infazı ilgilinin müracaatı üzerine, Yüksek Haysiyet Divanı kararı ile, kesinleşinceye kadar tehir edilebilir.

Madde 72 — Kesinleşen cezalardan Partiden çıkarma cezasını Parti Meclisi; diğerlerini de cezayı veren Haysiyet Divanının mütalâası alınmak şartiyle, Yüksek Haysiyet Divanı; Parti Yüksek Haysiyet Divanınca verilmiş olanlar da Parti Meclisi tarafından kaldırılabilir.

YEDİNCİ BÖLÜM

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Madde 73 — Partinin, siyasî umdelerini gösteren altı oklu bir remzi vardır.

Madde 74 — Tüzük ve Programda değişiklik, Genel İdare Kurulunca hazırlanıp Parti Meclisine sunulacak tasarı ile veya Kurultay üyelerinden 50 üyenin teklifi ile yapılır.

Madde 75 — Bu Tüzük Programla birlikte kül teşkil eder ve Kurultayca kabulünü müteakip yürürlüğe girer.

Madde 76 — Kurultay kararı ile Parti feshol unduğu takdirde Partiye ait malların ne suretle tasfiye olunacağı bu kararda gösterilir.